

Received	Reviewed	Published	Doi Number
01.10.2019	06.12.2019	25.12.2019	10.29228/ijlet.38203

Investigation of Media Literacy Levels of Turkish Learners as a Foreign Language in terms of Various Variables³

İlhan ERDEM¹ & Niyet BAHŞİ²

ABSTRACT

In this study, it is aimed to determine the media literacy levels of Turkish language learners as a foreign language and to reveal the factors that affect the media literacy levels. Quantitative research method was used. In this direction, the media literacy levels of the students, gender, whether or not to follow Turkish newspapers, duration of TV watching, frequency of internet usage were compared in order to measure the media literacy levels of the students. The Media Literacy Scale, which is prepared for students learning Turkish as a Foreign Language, consists of 16 items and 3 factors. In order to determine the distribution of the items in the scale, exploratory factor analysis was conducted and it was found that the scale was gathered in 3 factors as "media information bilgi, analiz media information analysis" and analiz media information analysis and reaction ". For the reliability studies of the scale, cronbach alpha, which is the reliability coefficient, was calculated. As a result of these findings, it was determined that the media literacy levels of Turkish language learners were at medium level. It was determined that there was no significant difference between the media literacy levels of Turkish language learners and the gender of students, whether or not to follow Turkish newspapers, the duration of watching TV and the frequency of internet usage.

Key Words: Media, media literacy, learners of Turkish as a foreign language.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Medya Okuryazarlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

ÖZET

Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin medya okuryazarlık düzeylerini belirlemek, medya okuryazarlık düzeylerini etkileyen faktörleri ortaya koymak amaçlanmıştır..Araştırmanın çalışma grubunu İnönü Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezi öğrencileri oluşturmaktadır.Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin medya okuryazarlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından düzeyini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda öğrencilerin medya okuryazarlık düzeyleri, cinsiyet, Türkçe gazete takip edip-etmeme durumu, TV izleme süreleri, internet kullanım sıklıkları değişkenleri açısından karşılaştırılmıştır Öğrencilerin medya okuryazarlık düzeylerini ölçmek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Medya Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeği" kullanılmıştır. Yabancı Dil Olarak Türkçe öğrenen öğrenciler için hazırlanan Medya Okuryazarlık Ölçeği 16 madde ve 3 faktörden oluşmaktadır. Ölçekteki maddelerin faktörlere dağılımını belirlemek amacıyla açımlayıcı faktör analizi yapılmış ve ölçeğin "medyadan bilgi edinebilme", "medyadaki bilgileri analiz edebilme" ve "medyadaki bilgileri analiz edip tepki oluşturabilme" olmak üzere 3 faktörde toplandığı tespit edilmiştir. Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları için güvenilirlik katsayısı olan cronbach alpha hesaplanmıştır.16 maddelik Medya Okuryazarlık Ölçeği'nin cronbach alpha katsayısı ,706 olarak bulunmuştur.Verilerin analizinde frekans, yüzde, ortalama, standart sapma, faktör analizi, korelasyon, t testi ve Anova testi kullanılmıştır. Söz konusu bulgular neticesinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin medya okuryazarlık düzeylerinin orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin medya okuryazarlık düzeyleri ile öğrencilerin cinsiyetleri arasında, Türkçe gazete takip edip-etmeme durumları arasında, TV izleme süreleri, internet kullanım sıklıkları arasında anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Medya, medya okuryazarlık, yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler.

¹ Prof. Dr. İnönü üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, ilhan.erdem@inonu.edu.tr, ORCID:0000-0002-4244-6225.

² Dr./MEB,niyembahsi@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9115-5432

³ Bu makale 25-27 Haziran 2019 tarihinde III. Uluslararası Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sözlü olarak sunulmuştur.

Giriş

Medya okuryazarlığı terimi İngilizce “media literacy” sözcüğünden dilimize çevrilmiştir. Medyanın diliyle okuyup yazabilme becerisi olarak tanımlanan medya okuryazarlığında mesajlara erişim becerileri okuma; mesajların üretim becerileri ise yazma olarak nitelendirilir. Bu alanda okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmalar ise medya okuryazarlığı eğitimi olarak adlandırılmaktadır. Bireylerin medyadan gelen mesajları algılayıp, mesajı alma veya almama tercihini yapabilmesi ve eleştirel becerilere sahip, sosyal ve katılımcı bir birey olma noktasında medya okuryazarlığı kavramı öne çıkmaktadır (Kartal, 2001).

Medya okuryazarlığı ilk kez, Medya Okuryazarlığı Ulusal Liderlik Konferansı (National Leadership Conference on Media Literacy) ile anılmaya başlanmış; görsel ve işitsel ortamlarla beraber genişleyen bir okuryazarlık çerçevesinde “bilgiye erişim, bilginin analiz edilmesi ve üretilmesi yeteneği” olarak nitelendirilmiştir (Aufderheide, 1993). Ülkemizde ise medya okuryazarlığı diğer ülkelerden daha gecikmeli olarak gündeme gelmiştir. RTÜK ve Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) arasında 22 Ağustos 2006 tarihinde imzalanan işbirliği protokolüne göre, 2006–2007 öğretim yılında beş ilköğretim okulunda pilot olarak başlatılan medya okuryazarlığı dersi, 2007–2008 öğretim yılından itibaren Türkiye’nin 81 il genelinde ilköğretim okullarında 6, 7 ya da 8. sınıfların birinde okutulmak üzere seçmeli ders olarak programa girmiştir (RTÜK, 2007). Medya okuryazarlığının ders olarak okutulması alan yazınındaki araştırmaların başlamasına da öncülük etmiştir. Literatürde Özbay ve Benzer (2013), Karaman (2010), Akkoyunlu, Kurbanoglu (2003), Karaman ve Karataş (2009), Aldemir (2004) yükseköğretim düzeyinde; Kurbanoglu ve Akkoyunlu (2001), Özmusul (2012); Yazıcı, Okuyan ve Maltepe (2012) ilköğretim düzeyinde yapılan çalışmalara örnek gösterilebilir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler özellikle kendilerine farklı gelen bu kültürü öğrenmek için radyo, televizyon, gazete gibi kitle iletişim araçlarının yayınlarını internet üzerinden takip etmektedir. Dil öğrenme sürecinde de öğrencilerin dünyasında geniş yer bulan kitle iletişim araçları öğrencileri kitaplardan daha çok basılı olmayan kaynaklara yönlendirmektedir. Yani sinema, televizyon ve internet öğrencilerin öğrenmelerini diğer kaynaklardan daha çok etkileyerek, eğitim sürecinde de etkili olmaktadır. Bu bağlamda yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin görsel, işitsel ve yazılı medya karşısında savunmasız bir alıcı durumunda bulunmaması için bilinçlendirilmeleri gerekmektedir. Medya karşısında pasif bir alıcı olmak yerine, medyayı okuyabilecek, medyanın dilini çözebilecek bilinç düzeyine ulaşarak iletişim olgusunda aktif bir birey olarak yer alabilmesi sağlanmalıdır.

Bu süreç içerisinde öğrencilerin medyayı anlamlandırmada dinleme/izleme ve okuma becerilerini etkin bir şekilde kullanması, Türkçe ile iletişime karşı olumlu tutum geliştirmesi ve Türkçeyi etkin bir şekilde kullanması gerekmektedir. Aynı zamanda mesajların bireylere zorla benimsetildiği medyalar karşısında öğrencilerin farkındalıklarını ve seçiciliklerini sağlamak temel amaç olmalıdır.

Bu noktadan hareketle bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin medya okuryazarlık düzeylerini belirlemek, medya okuryazarlık düzeylerini etkileyen faktörleri ortaya koymak amaçlanmıştır.

Bu araştırmanın genel amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin medya okuryazarlık düzeylerini belirlemektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin medya okuryazarlık düzeyleri nedir?
2. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin medya okuryazarlık düzeyleri ile öğrencilerin cinsiyetleri arasında, Türkçe gazete takip edip-etmeme durumları arasında, TV izleme süreleri, internet kullanım sıklıkları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin medya okuryazarlık düzeylerini belirlemek ve öğrencilerin cinsiyetleri ile Türkçe gazete takip etme/etmeme, Türkçe tv izleme süreleri ile Türkçe internet kullanma sıklıkları değişkenlerinin medya okuryazarlık düzeyleri üzerindeki etkisini açıklamak için betimsel ilişkisel bir araştırma modeli kullanılmıştır

Ölçeğin bütününe ve faktörlerine ilişkin güvenilirliği, Cronbach alfa güvenirlik katsayısı yardımıyla incelenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliliğine ilişkin ek kanıtlar elde etmek amacıyla, katılımcıların demografik değişkenlere ilişkin medya okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek üzere t -testi ve Anova yapılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında İnönü Üniversitesi TÖMER'de öğrenim gören B2 düzeyindeki 90 yabancı uyruklu öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Geçerlilik Çalışmaları

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin medya okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla hazırlanan ölçeğin deneme formunu geliştirmek amacıyla, araştırmacılar tarafından öncelikle 33 maddelik bir soru havuzu oluşturulmuştur. Daha sonra bu maddelerle ilgili 5 uzman görüşüne başvurulmuştur. Maddelerdeki ifadelerin anlaşılabilirliği, dili ve ölçme amacına uygunluğu bakımından incelenen ölçekten uzmanların %90'ının uygun bulduğu maddeler ölçekten çıkarılmıştır.

Daha sonra kalan 18 maddenin yapı geçerliliğini sağlamak için 91 öğrenciye ön uygulama yapılmış, elde edilen verilerle açımlayıcı faktör analizi ve güvenirlilik çalışmaları yapılmıştır. Açımlayıcı faktör yükü 0.3'ten düşük olan 2 madde ölçekten çıkarılarak ölçeğe son hali verilmiştir.

Ölçekteki maddelerin faktörlere dağılımını belirlemek amacıyla açımlayıcı faktör analizi yapılmış ve ölçeğin "medyadan bilgi edinebilme", "medyadaki bilgileri analiz edebilme" ve "medyadaki bilgileri analiz edip tepki oluşturabilme" olmak üzere 3 faktörde toplandığı tespit edilmiştir.

Yabancı Dil Olarak Türkçe öğrenen öğrenciler için hazırlanan Medya Okuryazarlık Ölçeği 16 madde ve 3 faktörden oluşmaktadır.

Ölçeğin Güvenirliği

Ölçeğin güvenirlilik çalışmaları için güvenirlilik katsayısı olan cronbach alpha hesaplanmıştır.16 maddelik Medya Okuryazarlık Ölçeği'nin cronbach alpha katsayısı ,706 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Ölçeğin deneme formunda yer alan maddelere 90 öğrencinin verdikleri yanıtlar SPSS 25 Paket Programına aktarılmıştır. Ölçeğin faktör yapısı, varimax döndürme yöntemi yardımıyla açımlayıcı faktör analizi (AFA) kullanılarak incelenmiştir. Verilerin faktör analizine uygunluğu için Bartlett testi ve Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi sonuçları dikkate alınmıştır (Kalaycı, 2005; Tavşancıl, 2006).

Varimax döndürme sonrasında birden fazla faktöre yük veren maddeler ölçekten çıkarılarak analiz çalışmaları tekrarlanmıştır; ayrıca, herhangi bir faktöre verdiği yük 0,30'un altında olan maddeler de ölçeğe alınmamıştır. Faktör sayısının belirlenmesinde, öz değeri 1,00'den büyük olan faktörler dikkate alınmıştır (Çokluk, Şekercioğlu, Büyüköztürk, 2010).

Ortalamalar Analiz Edilirken Belirlenen Ölçütler

MOY Ölçeği'nin maddelerine verilen cevapların değerlendirilmesinde Tablo1'de yer alan aralıklar kullanılmıştır. Aralıkların eşit olduğu varsayılmış, ölçek maddelerine verilen cevapların aritmetik ortalamaları için puan aralığı 0,80 olarak belirlenmiştir (Puan Aralığı = (En Yüksek Değer-En düşük Değer)/5 = (5-1)/5 = 4/5 = 0,80).

BULGULAR VE YORUMLAR

1.Ortalamalara İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin medya okuryazarlık düzeyleri nedir?" alt amacı doğrultusunda öğrencilerin değişkenlerin etkisini gözetmeksizin var olan medya okuryazarlık düzeylerine ilişkin maddelere verdikleri cevapların ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. MOY Ölçeği Faktör-1'e İlişkin Bulgular

Madde	Maddeler	n	$\bar{X}$	Ss
No				
1	Türkçe kitle iletişim araçlarındaki (kitaplar, gazeteler, dergiler, broşürler, billboardlar, radyo, film, televizyon, internet) mesajların doğru olup olmadığını anlayabilirim.	90	3,19	,982
2	Türkçe kitle iletişim araçlarında verilen mesajların yanlış olan yönlerini fark edebilirim.	90	2,97	1,116
3	Türkçe kitle iletişim araçlarında yer alan yayınların zararlı olan yönlerini fark edebilirim.	90	3,50	1,220
4	Türkçe kitle iletişim araçlarında verilen mesajlarda gerçeklik-kurgusal ayrımını yapabiliyorum.	90	3,00	1,263
5	Türkçe kitle iletişim araçlarında yer alan mesajların arkasında yer alan gizli mesajları anlayabilirim.	90	3,19	,935
6	Türkçe kitle iletişim araçlarının toplumsal, kültürel ve ekonomik yaşam üzerindeki etkilerinin farkına varabilirim.	90	3,21	1,033
7	Türkçe kitle iletişim araçlarındaki verilen bilgileri çözümleyebilirim.	90	3,20	1,153
GENEL			3,17	,613

Araştırmaya katılan Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin MOY ölçeğinin "Faktör-1" boyutuna ilişkin verdikleri cevapların ortalama ve standart sapmaları incelendiğinde, katılımcıların Faktör-1'in "Türkçe kitle iletişim araçlarındaki (kitaplar, gazeteler, dergiler, broşürler, billboardlar, radyo, film, televizyon, internet) mesajların doğru olup olmadığını anlayabilirim." maddesine "Ara Sıra (Ort:

3,19)", "Türkçe kitle iletişim araçlarında verilen mesajların yanlış olan yönlerini fark edebilirim." maddesine "Ara Sıra (Ort.: 2,97)", "Türkçe kitle iletişim araçlarında yer alan yayınların zararlı olan yönlerini fark edebilirim." maddesine "Sıklıkla (Ort.: 3,50)", "Türkçe kitle iletişim araçlarında verilen mesajlarda gerçeklik-kurgusal ayrımını yapabilirim." maddesine "Ara Sıra (Ort.: 3,00)", "Türkçe kitle iletişim araçlarında yer alan mesajların arkasında yer alan gizli mesajları anlayabilirim." maddesine "Ara Sıra (Ort.: 3,19)", "Türkçe kitle iletişim araçlarının toplumsal, kültürel ve ekonomik yaşam üzerindeki etkilerinin farkına varabilirim." maddesine "Ara Sıra (Ort.: 3,21)" ve "Türkçe kitle iletişim araçlarındaki verilen bilgileri çözümleyebilirim." maddesine "Ara Sıra (Ort.: 3,20)" düzeyinde cevap verdikleri belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin MOY ölçeğinin "Faktör-1" boyutuna ilişkin verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde 3. Madde hariç diğer maddelerin tamamında katılımcıların cevapları "Ara Sıra" düzeyinde olduğu görülmektedir. Ayrıca 3. Maddeye katılımcıların en yüksek seviyede katılım gösterdikleri saptanmıştır.

Tablo 2. MOY Ölçeği Faktör-2'ye İlişkin Bulgular

Madde No	Maddeler	n	$\bar{X}$	Ss
8	Türkçe kitle iletişim araçlarında yer alan yayınların faydalı olan yönlerini fark edebilirim.		3,33	1,031
9	Türkçe kitle iletişim araçlarında verilen mesajları eleştirel bakış açısıyla inceleyebilirim.		2,92	1,124
10	Türkçe kitle iletişim araçlarından gelen bilgiyi değerlendirip onu yerli yerinde kullanabilirim.	90	2,90	1,102
11	Türkçe kitle iletişim araçlarında verilen bilgileri çözümleyebilirim.		3,03	1,106
12	Türkçe kitle iletişim araçlarında yer alan mesajların arkasında yer alan gizli reklamın farkına varabilirim.		3,02	1,070
GENEL			3,04	,541

Araştırmaya katılan Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin MOY ölçeğinin "Faktör-2" boyutuna ilişkin verdikleri cevapların ortalama ve standart sapmaları incelendiğinde, katılımcıların Faktör-2'nin "Türkçe kitle iletişim araçlarında yer alan yayınların faydalı olan yönlerini fark edebilirim." maddesine "Ara Sıra (Ort.: 3,33)", "Türkçe kitle iletişim araçlarında verilen mesajları eleştirel bakış açısıyla inceleyebilirim." maddesine "Ara Sıra (Ort.: 2,92)", "Türkçe kitle iletişim araçlarından gelen bilgiyi değerlendirip onu yerli yerinde kullanabilirim." maddesine "Ara Sıra (Ort.: 2,90)", "Türkçe kitle iletişim araçlarında verilen bilgileri çözümleyebilirim." maddesine "Ara Sıra (Ort.: 3,03)" ve "Türkçe kitle iletişim araçlarında yer alan mesajların arkasında yer alan gizli reklamın farkına varabilirim" maddesine "Ara Sıra" (Ort.: 3,02) düzeyinde cevap verdikleri belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin MOY ölçeğinin "Faktör-2" boyutuna ilişkin verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde maddelerin tamamına katılımcıların "Ara Sıra" düzeyinde cevap verdikleri görülmektedir. Araştırmada "Türkçe kitle iletişim araçlarında yer alan yayınların faydalı olan yönlerini fark edebilirim." Maddesine katılımcılar diğer maddelere göre yüksek oranda katılım göstermişlerdir.

Tablo 3. MOY Ölçeği Faktör-3'e İlişkin Bulgular

Madde No	Maddeler	n	$\bar{X}$	Ss
13	Türkçe kitle iletişim araçlarında yer alan olumsuz mesajlara tepki verebilirim.		3,02	1,141
14	Türkçe kitle iletişim araçlarının yayınlarında kanuni ve etik kurallara uyulup uyulmadığının farkına varabilirim.		2,81	1,037
15	Türkçe kitle iletişim araçlarında yer alan bir mesajın farklı iletişim araçlarında farklı biçimlerde yayımlandığını bilirim.	90	2,93	1,015
16	Türkçe kitle iletişim araçlarında sponsor firmaların yayın üzerindeki etkisini fark edebilirim.		3,12	1,004
GENEL			2,97	,557

Araştırmaya katılan Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin MOY ölçeğinin "Faktör-3" boyutuna ilişkin verdikleri cevapların ortalama ve standart sapmaları incelendiğinde, katılımcıların Faktör-3'ün "Türkçe kitle iletişim araçlarında yer alan olumsuz mesajlara tepki verebilirim." maddesine "Ara Sıra (Ort: 3,02)", "Türkçe kitle iletişim araçlarının yayınlarında kanuni ve etik kurallara uyulup uyulmadığının farkına varabilirim." maddesine "Ara Sıra (Ort: 2,81)", "Türkçe kitle iletişim araçlarında yer alan bir mesajın farklı iletişim araçlarında farklı biçimlerde yayımlandığını bilirim." maddesine "Ara Sıra (Ort: 2,93)" ve "Türkçe kitle iletişim araçlarında sponsor firmaların yayın üzerindeki etkisini fark edebilirim." maddesine "Ara Sıra" (Ort: 3,12) düzeyinde cevap verdikleri belirlenmiştir.

Tablo 4. MOY Ölçeği Genel Değerlendirmeye İlişkin Bulgular

No	Boyutlar	n	$\bar{X}$	Ss
1	Faktör_1		3,17	,613
2	Faktör_2	90	3,04	,541
3	Faktör_3		2,97	,557
GENEL			3,08	,458

Araştırmaya katılan Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin MOY ölçeğinin "Faktör-3" boyutuna ilişkin verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde maddelerin tamamına katılımcıların "Ara Sıra" düzeyinde cevap verdikleri görülmektedir. Araştırmada "Türkçe kitle iletişim araçlarında sponsor firmaların yayın üzerindeki etkisini fark edebilirim." maddesine katılımcılar diğer maddelere göre yüksek oranda katılım göstermişlerdir.

Araştırmaya katılım gösterenlerin MOY ölçeğine verdikleri cevapların boyutlar ve genel ortalamalar düzeyinde verdikleri yanıtların incelemesi neticesinde elde edilen bulgular Tablo 4'te gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin MOY ölçeğine verdikleri cevaplar boyutlar ve genel ortalama üzerinden incelendiğinde "Faktör-1" boyutunda "Ara Sıra (Ort: 3,17)", "Faktör-2" boyutunda "Ara Sıra (Ort: 3,04)", "Faktör-3" boyutunda "Ara Sıra (Ort: 2,97)" ve Genel ortalamanın da "Ara Sıra (Ort: 3,08)" düzeyinde olduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulgu doğrultusunda Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin MOY düzeylerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Yapılan araştırmanın "Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin medya okuryazarlık düzeyleri, cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?" alt amacı doğrultusunda yapılan Bağımsız Örneklem t-Testi neticesinde elde edilen veriler Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bağımsız Örneklem t-Testi Verileri

	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	Standart Sapma	t	p
Faktör_1	Kız	56	3,21	,654	,793	,43
	Erkek	34	3,11	,541		
Faktör_2	Kız	56	3,07	,520	,642	,52
	Erkek	34	2,99	,578		
Faktör_3	Kız	56	3,00	,623	,800	,42
	Erkek	34	2,91	,430		
GENEL	Kız	56	3,12	,485	,965	,33
	Erkek	34	3,02	,409		

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin medya okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada cinsiyet değişkenine göre katılımcıların MOY düzeyinin istatistiki açıdan anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>,05$).

Anlamlı farklılığın çıkmadığı MOY ölçeğine ilişkin ortalamalar cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde; bütün boyutlarda kızların erkeklere göre MOY düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Erkek ve kız katılımcıların ortalamaları arasındaki farklılık istatistiki açıdan anlamlı olmadığı için ($p>,05$) erkek ve kız Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin MOY görüşlerinin birbirine benzer olduğu söylenebilir.

Yapılan araştırmanın “Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin medya okuryazarlık düzeyleri, Türkçe gazete takip edip-etmeme açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” alt amacı doğrultusunda yapılan Bağımsız Örneklem t-Testi neticesinde elde edilen veriler Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Takip Edilen Gazete Değişkenine İlişkin Bağımsız Örneklem t-Testi Verileri

	Türkçe Gazete Takip Etme Durumu	n	$\bar{X}$	Standart Sapma	t	p
Faktör_1	Evet	41	3,08	,540	-1,361	,17
	Hayır	49	3,25	,663		
Faktör_2	Evet	41	3,00	,502	-,684	,49
	Hayır	49	3,07	,574		
Faktör_3	Evet	41	3,02	,435	,838	,40
	Hayır	49	2,92	,643		
GENEL	Evet	41	3,04	,351	-,813	,43
	Hayır	49	3,11	,532		

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin medya okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada sürekli takip edilen gazete değişkenine göre katılımcıların MOY düzeyinin istatistiki açıdan anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>,05$).

Anlamlı farklılığın çıkmadığı MOY ölçeğine ilişkin ortalamalar sürekli takip edilen gazete değişkeni açısından incelendiğinde; Faktör-3 haricindeki boyutlarda Türkçe gazeteleri sürekli olarak takip etmeyenlerin MOY düzeyinin takip edenlere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Türkçe gazeteleri sürekli olarak takip eden ve etmeyen katılımcıların ortalamaları arasındaki farklılık istatistiki açıdan anlamlı olmadığı için ($p>,05$) Türkçe gazeteleri sürekli olarak takip eden ve etmeyen Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin MOY görüşlerinin birbirine benzer olduğu söylenebilir.

Yapılan araştırmanın “Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin medya okuryazarlık düzeyleri, TV izleme süreleri açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” alt amacı doğrultusunda yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz (ANOVA) neticesinde elde edilen veriler Tablo7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Televizyon İzleme Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Verileri

Boyutlar	TV İzleme Süreleri	n	$\bar{X}$	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Kareler Ort.	F	p
Faktör_1	Hiç	15	3,09	Gruplar Arası	1,662	,554	1,497	,22
	Haftada 1 saatten az	30	3,02	Gruplar İçi	31,831	,370		
	Haftada 1-5 saat	31	3,27	Toplam	33,492			
	Haftada 6-10 saat	14	3,38					
	Toplam	90	3,17					
Faktör_2	Hiç	15	2,90	Gruplar Arası	,854	,285	,970	,41
	Haftada 1 saatten az	30	3,06	Gruplar İçi	25,224	,293		
	Haftada 1-5 saat	31	3,00	Toplam	26,078			
	Haftada 6-10 saat	14	3,23					
	Toplam	90	3,04					
Faktör_3	Hiç	15	2,68	Gruplar Arası	2,138	,713	2,399	,07
	Haftada 1 saatten az	30	2,95	Gruplar İçi	25,543	,297		
	Haftada 1-5 saat	31	3,01	Toplam	27,681			
	Haftada 6-10 saat	14	3,21					
	Toplam	90	2,97					
GENEL	Hiç	15	2,93	Gruplar Arası	1,102	,367	1,795	,15
	Haftada 1 saatten az	30	3,02	Gruplar İçi	17,593	,205		
	Haftada 1-5 saat	31	3,12	Toplam	18,695			
	Haftada 6-10 saat	14	3,29					
	Toplam	90	3,08					

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin medya okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada Türkçe televizyon yayınlarını izleme süresi değişkenine göre katılımcıların MOY düzeylerinin istatistiki açıdan anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>,05$).

Anlamlı farklılığın çıkmadığı MOY ölçeğine ilişkin ortalamalar Türkçe televizyon yayınlarını izleme süresi değişkeni açısından incelendiğinde; bütün boyutlarda Türkçe televizyon yayınlarını izleme süresi haftada 6-10 saat arasında olan katılımcıların MOY düzeyinin diğerlerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcıların Türkçe televizyon yayınlarını izleme süresine ilişkin

ortalamaları arasındaki farklılık istatistiki açıdan anlamlı olmadığı için ($p>0,05$), Türkçe televizyon yayınlarını izleme süresi açısından yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin MOY görüşlerinin birbirine benzer olduğu söylenebilir.

Yapılan araştırmanın “Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin medya okuryazarlık düzeyleri internet kullanım sıklıkları açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” alt amacı doğrultusunda yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz (ANOVA) neticesinde elde edilen veriler Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Televizyon İzleme Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Verileri

Boyutlar	İnternet Kullanım Sıklığı	N	$\bar{X}$	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Kareler Ort.	F	p
Faktör_1	Hiç	10	2,85	Gruplar Arası	2,231	,744	2,046	,11
	Haftada 1 saatten az	27	3,07	Gruplar İçi	31,262	,364		
	Haftada 1-5 saat	39	3,24	Toplam	33,492			
	Haftada 6-10 saat	14	3,40					
	Toplam	90	3,17					
Faktör_2	Hiç	10	2,92	Gruplar Arası	,223	,074	,247	,86
	Haftada 1 saatten az	27	3,02	Gruplar İçi	25,855	,301		
	Haftada 1-5 saat	39	3,06	Toplam	26,078			
	Haftada 6-10 saat	14	3,07					
	Toplam	90	3,04					
Faktör_3	Hiç	10	2,62	Gruplar Arası	1,822	,607	2,020	,11
	Haftada 1 saatten az	27	2,96	Gruplar İçi	25,859	,301		
	Haftada 1-5 saat	39	2,99	Toplam	27,681			
	Haftada 6-10 saat	14	3,17					
	Toplam	90	2,97					
GENEL	Hiç	10	2,81	Gruplar Arası	1,224	,408	2,009	,11
	Haftada 1 saatten az	27	3,03	Gruplar İçi	17,470	,203		
	Haftada 1-5 saat	39	3,13	Toplam	18,695			
	Haftada 6-10 saat	14	3,24					
	Toplam	90	3,08					

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin medya okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada Türkçe internet sitelerini kullanım sıklığı değişkenine göre katılımcıların MOY düzeylerinin istatistiki açıdan anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

Anlamli farklıliğin çıkmadığı MOY ölçeğine ilişkin ortalamalar Türkçe internet sitelerini kullanım sıklığı değişkeni açısından incelendiğinde; bütün boyutlarda Türkçe internet sitelerini kullanma sıklığı haftada 6-10 saat arasında olan katılımcıların MOY düzeyinin diğerlerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcıların Türkçe internet sitelerini kullanma sıklığı ortalamaları arasındaki farklılık istatistiki açıdan anlamlı olmadığı için ($p>.05$) Türkçe internet sitelerini kullanma sıklığı açısından yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin MOY görüşlerinin birbirine benzer olduğu söylenebilir.

Sonuç

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin medya okuryazarlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından düzeyini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda öğrencilerin medya okuryazarlık düzeyleri, cinsiyet, Türkçe gazete takip edip-etmeme durumu, TV izleme süreleri, internet kullanım sıklıkları değişkenleri açısından karşılaştırılmıştır. Ulaşılan bulgular incelendiğinde, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin medya okuryazarlık düzeyleri orta düzeydedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin medya okuryazarlık düzeylerini belirlemek maksadıyla yapılan çalışmada cinsiyet değişkenine göre katılımcıların medya okuryazarlık düzeyinin istatistiki açıdan anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Çepni, Palaz ve Ablak'ın (2015) Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının medya ve televizyon okuryazarlık düzeylerinin incelendiği çalışmada, medya okuryazarlık düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir biçimde değişmediği belirlenmiştir.

Benzer bir şekilde Yeşil ve Korkmaz (2008) tarafından yapılan bir diğer çalışmada, öğretmen adaylarının cinsiyetlerinin, televizyon bağımlılığı ve okuryazarlık düzeyleri ile televizyonun eğitsel işlevine ilişkin düşünceleri üzerinde etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer bulgular Ertek'in (2013), öğretmenlerle yaptığı çalışmada erkek / kadın öğretmenlerin algıladıkları medya okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı farklılıklara ulaşılmadığı ifade edilmiştir. Bu bulgular, araştırma bulguları ile örtüşmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin medya okuryazarlık düzeylerini belirlemek maksadıyla yapılan çalışmada sürekli takip edilen gazete değişkenine göre katılımcıların medya okuryazarlık düzeyinin istatistiki açıdan anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin haftada ortalama 10-20 saat Türkçe televizyon yayınlarını izlemek medya okuryazarlık düzeylerini olumlu bir şekilde etkilemektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin haftada ortalama 6-10 saat Türkçe internet sitelerini kullanmaları medya okuryazarlık düzeylerini olumlu bir şekilde etkilemektedir. Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde de benzer sonuçlar görülmektedir. Karaman ve Karataş'ın (2009) çalışmasında ise öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu; bilgisayar sahipliğinin, İnternete erişim sıklığının, gazete takip etme durumunun ve haftada ortalama 10-20 saat televizyon izlememenin medya okuryazarlık düzeyini olumlu bir şekilde etkilediği bulgularına ulaşılmıştır.

Öneriler

- Yabancı dil öğretimi kapsamında farklı teknolojilerin ve ortamların içerikleri ile birlikte etkili bir şekilde kullanımı medya okuryazarlığını öğrenciler ve öğretmenler için önemli bir unsur haline getirmiştir. Bu doğrultuda yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlere medya okuryazarlık bilgisi ve farkındalığı oluşturulması gerekmektedir.

- Yabancılara Türkçe öğretiminde görev alan öğretmenlerin medya okuryazarlık eğitimi almaları ve belirli düzeyde medya okuryazarlık beceri ve farkındalığına sahip olmaları gerekmektedir.
- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin haftada ortalama 10-20 saat Türkçe televizyon yayınlarını izlemek medya okuryazarlık düzeylerini olumlu bir şekilde etkilediği sonucundan yola çıkarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin Türkçe televizyon yayını izlemeleri önerilebilir.
- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin haftada ortalama 6-10 saat Türkçe internet sitelerini kullanmaları medya okuryazarlık düzeylerini olumlu bir şekilde etkilediği sonucundan yola çıkarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin Türkçe internet sitelerini kullanımları önerilebilir.
- Bu çalışma sonunda da yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin medya okuryazarlık düzeylerini geliştirmeye yönelik dersler, etkinlikler ve projeler yapılabilir.

Kaynakça

- Aldemir, A. (2004). Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı düzeyleri üzerine bir araştırma: Sakarya Üniversitesi örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çepni, O., Palaz, T., Ablak, S. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının medya ve televizyon okuryazarlık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Turkish Studies*,10(11), 431-446.
- Çokluk,Ö., Şekercioğlu Ş., Büyüköztürk Ş. (2010). Çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları (Birinci baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Kartal, O. Y. (2007). Ortaöğretim 10. sınıf öğrencilerinin televizyon dizilerindeki mesajları algılamalarında medya okuryazarlığının etkisi, Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek lisans tezi. Çanakkale
- Kalaycı, Ş. (2006). SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri. Ankara: Asil Yay. Dağıtım.
- Karaman, M. K. , Karataş, A. (2009). Öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeyleri. *İlköğretim Online*, 8 (3), 798-808.
- Karaman, M. (2010). Öğretmen adaylarının TV ve internet teknolojilerini kullanma amaç ve beklentilerinin medya okuryazarlığı bağlamında değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* . 3/2, 51-62.
- Kurbanoğlu, S. , Akkoyunlu, B. (2001). Öğrencilere bilgi okuryazarlığı becerilerinin kazandırılması üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 21: 81-88.
- Özbay, M. , Benzer A. (2013). Türkçe öğretmeni adaylarının bilgi okuryazarlığı üzerine bir değerlendirme. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(3), 29-40
- Özmuş, M. (2012). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin bilimsel bilgiye yönelik görüşleri: bilgi okuryazarlığı açısından bir çözümleme. *İlköğretim Online*, 11(3), 629-645 [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>
- Pekman, C. (2005). Avrupa Birliği'nde medya okuryazarlık. *Medya Okuryazarlığı*, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi, İstanbul.

-
- RTUK, (2007). İlköğretim medya okuryazarlığı dersi öğretmen el kitabı. Ankara. [Online] 28 Kasım 2015 tarihinde <http://www.medyakuryazarligi.org.tr/kaynaklar/MEDYAKitabi.doc> adresinden indirilmiştir.
- Tavşancıl, E. (2006). Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi. (3.Baskı). Ankara: Nobel Yayın.
- Yeşil, R. , Korkmaz, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının TV bağımlılıkları, okuryazarlık düzeyleri ve eğitselliğine ilişkin düşünceleri. Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, 26, 55-72.
- Yazıcı O. , H. Maltepe, S. (2012). İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin medya okuryazarlığına yönelik farkındalıkları üzerine bir çalışma. 21. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.